

Tussen burenhulp en bemoeizucht

Wat doe je als je op leeftijd raakt, je netwerk kleiner wordt en je zorgbehoefte groter? Maakt het dan verschil hoe je woont: in een 'seniorencomplex', zoals de Croissant, of in een woongroep waar iedereen automatisch meer met elkaar deelt? Een groepje ervaringsdeskundigen ging in gesprek met architect Liesbeth Janson.

Vlank: Myong, Leo, Liesbeth, Bianco, de achter en Ria

gewoond voor zij in de Croissant kwam wonen. Ria is opgegroeid in de Maasstraat, Rivierenbuurt, verhuisde in de stadsomnieuwinstijl naar Houwtijk maar kwam als spijtoptant terug in de Hekkelaan voordat ze verhuisde naar de Croissant.

Winnen

Leo wilde helemaal niet verhuizen. "Ik moest van mijn dochters, die verder weg wonen. Ik woonde op mezelf, in een oud gerenoveerd huis met een hele steile trap. Na zeven jaar heb ik toegegeven. Nu ik in Wagenhage woon valt het eigenlijk best mee. Ik wil wel zo dat als ik ben weg geweest en thuiskom, ik zeg: 'Nu ga ik weer naar die oude mensen toe'. Ik ben 76 maar voel me 46." Bianco beamt dat, want hij kent Wagenhage en vindt het echt een bejaardentehuis. Maar zelf heeft Bianco ook moeten wennen toen hij elf jaar geleden in de Croissant kwam wonen. "De toenmalige bewoners lieten erg op me."

Ria en Myong hebben het anders ervaren. Ria woonde met haar man, na het vertrek van de kinderen, in een te groot huis. "Mijn tante, met wie ik veel samen doe, woonde al in de Croissant, dus toer hier een huisje vrij kwam ben ik maar al te graag hier komen wonen." Myong vond het in Voorburg te stil worden naarmate zij en haar man ouder werden. "Mijn man begon de vogeltjes te tellen in de tuin. Toen dacht ik 'hier moet iets gebeuren'. Jaap wilde helemaal niet verhuizen. Ik had een vriendin hier wonen

met een smoesje zijn wij haar woning gaan bekijken. Hij is voor het raam gezet en zag de boten van de Ooievaert heen en weer varen. Toen zei hij dat als hij zelf niet meer kon varen, hij zich daar als vrijwilliger zou opgeven." En... er kwam een huisje vrij. "Maak mijn vriendin, bestrijd die voorbijrijdende mensen, trams, bussen. De hele dag film voor de deur. Als ik achter de geraniums kom te zitten is er veel te beleven." "Nou jij gaat echt nooit achter de geraniums zitten", roept Ria lachend uit.

Vergoeding

Een derde van de bewoners in de Croissant is boven de tachtig. Liesbeth: "Omdat mensen hier vaak blij zijn met hun huis - het is levensloopbestendig dus rolstoeltoegankelijk en zonder drempels - en de locatie wordt er weinig verhuurd. Dus wanneer een woning vrij komt, is het voor de vergoeding beter als er mensen van 55-60 jaar komen wonen. Dan ontstaat er een beter evenwicht in sterke en zwakke schouders. Om bijvoorbeeld activiteiten te organiseren, de tuin te doen of in een bewonersbestuur te zitten. Als de gemiddelde leeftijd te hoog wordt, is het wonen er voor jongeren minder aantrekkelijk."

Myong weet te vertellen dat er steeds meer jongere mensen in de Croissant komen wonen. "Er is zelfs een echtpaar met een kind komen wonen." Er ontstaat een korte discussie: het is zeker leuk als er jongere mensen komen wonen, maar mensen met kleine kinderen zijn eigenlijk niemand. Bezoekende kleinkinderen zijn wel leuk. Jongere mensen zijn wel lastiger bij activiteiten te betrekken: die hebben zo hun eigen kennissenkring buiten de deur, werken vaak nog en zijn regelmatig weg of hebben andere interesses.

Vrijwillig

Gemeenschappelijke ruimten draaien op initiatief van enkele vrijwilligers. Zijn die er genoeg? In woongroepen hebben mensen zelfstandige woningen, maar vormen zij ook samen een vereniging voor de gemeenschappelijke ruimten. Er is een coöperatie: nieuwe bewoners moeten eerst kennismaken en meedoen met activiteiten. Je komt dus in een zogenoemde gemeenschap terecht, maar alleen als je zelf iets komt brengen en niet alleen halen.

Seniorenhuiverster Woonzorg plaatst nieuwe

"Ik ben 76 maar voel mij 46!"

Het Centrum Groepswoonwonen organiseert maandelijks een informatiebijeenkomst over de mogelijkheden voor collectief wonen in Den Haag, registreert de 46 bestaande woongroepen met advies en het vinden van nieuwe bewoners. Er worden ook cursussen en inspiratiebijeenkomsten aangeboden. Ook overlegt het centrum met de gemeente, woningcorporaties en ontwikkelaars om meer innovatieve woonvormen en gedeelde voorzieningen te realiseren. Want de vraag hiernaar is groot en het is bekend dat mensen die vanuit huis samen activiteiten kunnen ondernemen (koffiedrinken, wandelen, tuin onderhouden, feestavond organiseren, eten etc.) minder eenzaam en gelukkiger zijn. Je kunt een bestje op elkaar laten en voor elkaar zorgen als je burenhulp goed kent. www.centrumgroepswoonwonen.nl

bewoners op leeftijd en indicatie. In een complex als de Croissant stappen mensen dus niet in omdat ze graag iets voor een ander willen betekenen. Hoe gaat het daar met vrijwillige inzet? Leo over Wagenhage: "Ik zat met wel te mopperen op het huis waar ik woon, maar het heeft ook leuke dingen." Hij vertelt enthousiast over een clubje: een mix

van Pools, Surinaams en Nederlanders. Zij gaan af en toe gezamenlijk opengeten. Verder zijn er wel initiatieven in de gemeenschappelijke ruimte. "Soms heeft iemand zin om voor een grotere groep te koken, zoals een Franse dame die wil op woensdag, wel koffieochtenden houden. Zij heeft ook voor een grotere groep gekeukt. Ik ga daar wel naartoe. Het is erg gezellig, maar zelf wil ik niets niet organiseren."

De drie uit de Croissant hebben in het verleden heel wat georganiseerd: de koffiecarnaval, gezelligheid met eten en muziek, bingo's. De ruimtes werden helemaal versierd. Ook nu nog organiseert Bianco evenementjes. Vroeger met regelmaat, nu alleen nog wanneer hij er zin in heeft. Er kwam toch te veel commentaar. Ruzietjes over het geluid, over de activiteiten, over de prijs of over aankopen. Maar Bianco's evenementen hart gaat open als hij een nieuw ideeje heeft, waar dan toch veertig mensen op al komen. "Niet meer het moeten, ik doe het wanneer ik het wil!"

Myong houdt zich nu vooral bezig met vergoeding van de Croissant en omgeving. In het verleden organiseerde zij allerlei uitstapjes, bijvoorbeeld naar Amstelveen. Commentaar laat ze langszich heen glijden. Ze blijft iedereen vriendelijk goedlend zeggen. Ria houdt zich bezig met de fitnessruimte. Onder begeleiding van stagiaires van de opleiding tot buurtsportcoach kan er op allerlei apparaten

getraind worden. Ook zit ze in de bewonerscommissie en heeft regelmatig overleg met de woonconsulent van verhuurder Woonzorg. Er is een woonconsulent voor twee dagen per week. In het verleden, toen het complex van Humanitas was, was de consulent er elke dag en maakte dan een rondje. Nu wordt het aantal uren van de woonconsulent steeds verder teruggevoerd. Hij is er meer voor de technische mankementen. "Maar wij hebben inmiddels een hele lijst gekregen van mankementen waar we toch zelf achterheer moeten", vertelt Myong. "Eigenlijk zou er een woonconsulent moeten zijn voor de technische klussen en een consulent voor het sociale, vinden ze allemaal. Liesbeth weet te vertellen dat het sociale aspect in woongroepen vaak door de mensen zelf via Whatsapp verloopt.

Burenhulp

Ria, Myong en Bianco hebben goede contacten op het rijtje waar ze wonen. Er wordt voor elkaar gezorgd in de zin van een boodschapje bij ziekte of ze hebben elkaars sleutels. Liesbeth vertelt over woongroepen waar onderling een manier is afgesproken, waarmee bewoners' ochtenden laten weten dat het goed gaat. Je hangt bijvoorbeeld een bordje of kaartje op. Is dat niet zichtbaar, dan is er een sleutelafpraak per verdieping of per groep om samen even te kijken als ook niet op de bel gereageerd wordt.

"Hoofd burenhulp is vrijwillig, vooral als iemand het zelf wil doen", vinden onze seniores. Maar dat wringt als er zorg nodig is. In de Croissant (255 bewoners) zijn schrijnende incidenten geweest. Menigmaal wordt er door de politie een deur ingerand omdat blijkt dat iemand is overleden zonder dat anderen iets hebben gemerkt. Een iemand heeft zelfs drie maanden dood in zijn huis gelegen. Vaak gaat het om mensen die in het complex geen contacten hebben of willen, geen kinderen hebben of familie die maar zelden langskomt.

Het komt ook voor dat mensen voor hun kinderen niet willen laten blijken dat het niet meer gaat. Gelukkig is er dan een doortastende buur die zo'n bewoner weet over te halen nu toch eens een rolstoel te nemen, bijvoorbeeld. Soms koken mensen voor elkaar. Soms slaat burenhulp om in bemoeizucht dat wil niet iedereen. Myong vertelt dat ze een enquête hebben gehouden onder de bewoners. Dan hoor je wel wat achter de voordeur speelt. "Het is jammer dat de koffiekamer zo weinig wordt gebruikt. Dat zou een mooie plek zijn waar mensen met elkaar in contact kunnen komen, zodat je meer van elkaar hoort." Liesbeth merkt op: "Bij het groepswoonwonen ligt de gemeenschappelijke ruimte bij voorkeur naast de entree én aan de buitenruimte. Zodat elkaar ontmoeten en even binnenlopen vanzelfsprekend wordt en je samen in de zon kunt zitten. De ruimte hier in de Croissant op de begane grond biedt daarvoor ook alle kansen. Misschien is er, als er professionele begeleiding is, een mogelijkheid om bijvoorbeeld de sportruimte en de ontmoetingsruimte meer open te maken, ook voor mensen uit de buurt."

Is er een verschil tussen groepswoonwonen en wonen in een gebouw als de Croissant of Wagenhage? Liesbeth: "Er is een groot verschil als je kijkt naar het toewijzingsbeleid. Maar bij deze twee complexen kan je wel spreken van een gemengde woonvorm: samenwonen voor wie wil."

-Angelina Adam

Hoe maak je, en houd je, verbinding zonder elkaar op de lip te zinnen? Is meer contact altijd beter? Hoe doe je dat eigenlijk: samen leven? Samen wonen?

Voor buurtbewoner Liesbeth Janson des te meer een vraag: zij is architect en ontwierp verschillende wooncomplexen voor mensen die bewust kiezen om in grotere gezamenlijkheid met anderen te wonen. De groepen bewoners, die elkaar vooraf vaak niet eens kenden, waren soms zelf opdrachtgever en bepaalden in hoge mate hoe dat gezamenlijk wonen eruit moet zien.